

**10. MALIGNNE BOLESTI
I
PROGRAMI RANOG
OTKRIVANJA RAKA**

10.1. NOVOTVORINE EVIDENTIRANE U RADU ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI

Budući da se način prikupljanja i obrade podataka od 2020. g. razlikuje od dosadašnjeg načina prikupljanja i obrade podataka iz PZZ-a, ovi podaci nisu u potpunosti usporedivi s onima objavljivanim ranijih godina.

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti IŽ, prema podacima iz CEZIH-a, evidentirano je 32.504 novotvorina (lani 29.774), od toga većina kod žena (57,4%). Među njima evidentirano je 11.880 (lani 11.256) zloćudnih novotvorina (36,5% u novotvorinama), većina kod žena (53,6%). Najviše je evidentirano raka dojke (2.299 ili 19,4% u evidentiranim zloćudnim novotvorinama). Kod muškaraca je najčešće rak muških spolnih organa (1.119, 20,3% zloćudnih novotvorina kod muškaraca), među kojima najčešće prostata (993), a kod žena rak dojke (2.283, 35,8% zloćudnih novotvorina kod žena).

U odnosu na 2021. godinu, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti registrirano je za 9,2% više novotvorina, a za 5,5% više zloćudnih.

Tablica 1 - Novotvorine evidentirane u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (ugovorne ordinacije) u 2022. godini

	UKUPNO		Muški spol		Ženski spol	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO (C00-D48)	32.504	100,0	13.840	100,0	18.664	100,0
<i>Ukupno zloćudne novotvorine C00-C97:</i>	<i>11.880</i>	<i>36,5</i>	<i>5.511</i>	<i>39,8</i>	<i>6.369</i>	<i>34,1</i>
- usne, usne šupljine i ždrijela C00-C14	328	1,0	232	1,7	96	0,5
- probavnih organa C15-C26	1.940	6,0	1.113	8,0	827	4,4
- dišnih i organa prsnog koša C30-C39	725	2,2	473	3,4	252	1,4
- kosti i zglobne hrskavice C40-C41	46	0,1	26	0,2	20	0,1
- melanom i ostale zloćudne novotvorine kože C43-C44	1.784	5,5	922	6,7	862	4,6
- mezotelijarnog i mekog tkiva C45-C49	102	0,3	46	0,3	56	0,3
- dojke C50	2.299	7,1	16	0,1	2.283	12,2
- ženskih spolnih organa C51-C58	494	1,5			494	2,6
- muških spolnih organa C60-C63	1.119	3,4	1.119	8,1		
- urinarnog sustava C64-C68	951	2,9	682	4,9	269	1,4
- oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72	144	0,4	75	0,5	69	0,4
- štitnjače i ostalih žlijezda s unut. izlučivanjem C73-C75	444	1,4	93	0,7	351	1,9
- nedovoljno definir., sekund. i nespecif. sijela C76-C80	552	1,7	263	1,9	289	1,5
- limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96	948	2,9	450	3,3	498	2,7
- neovisnih (primarnih) višestrukih sijela C97	4	0,0	1	0,0	3	0,0
<i>Novotvorine in situ i dobroćudne novotvorine nepoznate prirode D00-D48:</i>	<i>20.624</i>	<i>63,5</i>	<i>8.329</i>	<i>60,2</i>	<i>12.295</i>	<i>65,9</i>
Novotvorine in situ D00-D09	293	0,9	132	1,0	161	0,9
Dobroćudne novotvorine D10-D36	17.044	52,4	6.732	48,6	10.312	55,3
Novotvorine nesigurne i nepoznate prirode D37-D48	3.287	10,1	1.465	10,6	1.822	9,8

Izvor:CEZIH

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti evidentirano je 24.269 (lani 21.724) pregleda zbog novotvorina što čini 8,6% u ukupno evidentiranim pregledima u svim ordinacijama SKZZ. Od toga bilo je 19.609 pregleda (80,8%) u ugovornim ordinacijama. Među njima evidentirano je 8.517 (lani 8.459) pregleda zbog zloćudnih novotvorina (35,1% u novotvorinama, 3,0% u ukupno evidentiranim pregledima u svim ordinacijama SKZZ). Među evidentiranim pregledima zbog zloćudnih novotvorina 66,1% je u dobi iznad 65 godina, a 33,9% u dobi od 20 do 64 godine. Najviše je evidentirano pregleda zbog raka dojke (1.892 ili 7,8% u evidentiranim pregledima zbog novotvorina), a slijedi rak pluća (533 ili 2,2%),

melanom kože (484 ili 2,0%), rak završnog debelog crijeva (472 ili 1,9%) te zloćudna novotvorina limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva (412 ili 1,7%). Broj ukupno registriranih novotvorina u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti čini 74,7% registriranih u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, a 79,6% zloćudnih.

Tablica 2 - Novotvorine evidentirane u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u 2022. godini

	UKUPNO		0-6 g.		7-19 g.		20-64 g.		65 i više g.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO C00-D48	24.269	100,0	101	100,0	779	100,0	12.507	100,0	10.882	100,0
<i>Novotvorine in situ i dobroćudne novotvorine nepoznate prirode D00-D48</i>	<i>14.807</i>	<i>61,0</i>	<i>101</i>	<i>100,0</i>	<i>778</i>	<i>99,9</i>	<i>9.298</i>	<i>74,3</i>	<i>4.630</i>	<i>42,5</i>
Ukupno zloćudne novotvorine:	9.462	39,0	-	-	1	0,1	3.209	25,7	6.252	57,5
- želuca C16	202	0,8	-	-	-	-	70	0,6	132	1,2
- završnog debelog crijeva C20	472	1,9	-	-	-	-	130	1,0	342	3,1
- dušnika, bronha i pluća C33-C34	533	2,2	-	-	-	-	156	1,2	377	3,5
- melanom kože C43	484	2,0	-	-	-	-	215	1,7	269	2,5
- dojka C50	1.892	7,8	-	-	-	-	952	7,6	940	8,6
- vrata maternice C53	53	0,2	-	-	-	-	33	0,3	20	0,2
- limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva C81-C97	412	1,7	-	-	-	-	115	0,9	297	2,7
Ostale zloćudne novotvorine	5.414	22,3	-	-	1	0,1	1.538	12,3	3.875	35,6

U odnosu na 2021. godinu, u svim ordinacijama u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti registrirano je za 11,7% više novotvorina, a za 11,9% više zloćudnih.

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti evidentirano je kod muškaraca 10.248 (za 9,4% više nego lani- 9.368) pregleda (pregledi kod muškaraca čine 42,2% u ukupnom broju pregleda zbog novotvorina), a kod žena 14.021 (za 13,5% više nego lani - 12.356) (57,8% pregleda zbog novotvorina bilo je kod žena). Kod muškaraca je 43,5% pregleda bilo zbog zloćudnih novotvorina, a kod žena 35,7%.

Kod muškaraca je najviše evidentirano pregleda zbog raka pluća (307 ili 3,0%), raka završnog debelog crijeva (296 ili 2,9%), zloćudnog melanoma kože (229 ili 2,2%) te raka limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva (204 ili 2,0%).

Kod žena najviše je evidentirano pregleda zbog raka dojke (1.891 ili 13,5% u evidentiranim pregledima), a slijede zloćudni melanom kože (255 ili 1,8%), rak pluća (226 ili 1,6%), rak limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva (208 ili 1,5%) te rak završnog debelog crijeva (176 ili 1,3%).

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti, najčešće evidentirani su kod muškaraca rak pluća (3,0% pregleda), a kod žena rak dojke (13,5% pregleda).

Tablica 3 - Novotvorine evidentirane u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u 2022. godini po spolu

	UKUPNO	Muški		Ženski	
	Broj	Broj	%	Broj	%
UKUPNO C00-D48	24.269	10.248	100,0	14.021	100,0
<i>Novotvorine in situ i dobroćudne novotvorine nepoznate prirode D00-D48</i>	<i>14.807</i>	<i>5.791</i>	<i>56,5</i>	<i>9.016</i>	<i>64,3</i>
<i>Ukupno zloćudne novotvorine</i>	<i>9.462</i>	<i>4.457</i>	<i>43,5</i>	<i>5.005</i>	<i>35,7</i>
Zloćudna novotvorina želuca C16	202	125	1,2	77	0,5
Zloćudna novotvorina završnog debelog crijeva C20	472	296	2,9	176	1,3
Zloćudna novotvorina dušnika (traheje), dušnice (bronha) i pluća C33-C34	533	307	3,0	226	1,6
Zloćudni melanom kože C43	484	229	2,2	255	1,8
Zloćudna novotvorina dojke C50	1.892	1	0,0	1.891	13,5
Zloćudna novotvorina vrata maternice C53	53			53	0,4
Zloćudna novotvorina limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva C81-C97	412	204	2,0	208	1,5
Ostale zloćudne novotvorine	5.414	3.295	32,2	2.119	15,1

Novotvorine kao skupina bolesti čine 9,2% **hospitalizacija u bolnicama i stacionarima u IŽ** te 12,1% bolničkoopskrbnih dana. Zloćudne novotvorine čine 6,9% ukupnih hospitalizacija.

Zbog novotvorina hospitalizirano je nešto više žena (50,6%) nego muškaraca (49,4%), ali zbog zloćudnih novotvorina hospitalizirano je više muškaraca (56,3%). Vodeće podskupine dijagnoza kod hospitaliziranih u IŽ zbog novotvorina su zloćudne novotvorine (75,5% hospitaliziranih zbog novotvorina), dobroćudne novotvorine (13,0%) te novotvorine nesigurne i nepoznate prirode (11,2%). Među hospitaliziranima zbog novotvorina najčešće zloćudne novotvorine su probavnih organa (23,8%), dišnih i organa prsnog koša (8,5%), dojke odnosno urinarnog sustava (8,3%) te limfnoga, hematopoetičnog i srodnog tkiva (6,6%).

Kod muškog spola vodeće zloćudne novotvorine zbog kojih su hospitalizirani bile su: probavnih organa (31,2%) – najčešće debelog, završnog crijeva i anusa (21,2% u ukupnim hospitalizacijama), dišnih i organa prsnog koša (11,7%) – najčešće traheje, bronha i pluća (9,9%) te urinarnog sustava (13,6%) – najčešće mokraćnog mjehura (11,8%).

Kod žena vodeća podskupina bile su zloćudne novotvorine probavnih organa (16,5%) - najčešće debelog, završnog crijeva i anusa (10,9% u ukupnim hospitalizacijama), dojke (16,4%) te ženskih spolnih organa (7,9%) – najčešće tijela maternice (3,7%).

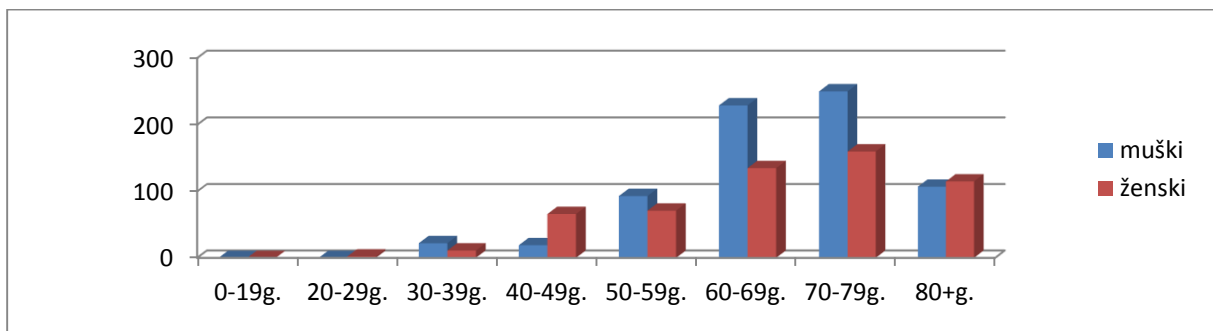
Tablica 4 - Hospitalizacije zbog novotvorina (C00-D48) registrirane u Istarskoj županiji* u 2022. godini po pojedinim dijagnostičkim skupinama i spolu

Skupine MKB	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO C00-D48	1.696	100,0	837	100,0	859	100,0
Zloćudne novotvorine C00-C97	1.280	75,5	720	86,0	560	65,2
- <i>usne, usne šupljine i ždrijela C00-C14</i>	23	1,4	19	2,3	4	0,5
- <i>probavnih organa C15-C26</i>	403	23,8	261	31,2	142	16,5
-jednjaka C15	8	0,5	8	1,0	-	0,0
-želuca C16	53	3,1	32	3,8	21	2,4
-debelog crijeva (kolona) C18	144	8,5	95	11,4	49	5,7
-rektosigmoidnog prijelaza, završnog debelog crijeva (rektuma) čmara (anusa) i analnog kanala C19-C21	127	7,5	82	9,8	45	5,2
-jetre i intrahepatičnih žučnih vodova C22	20	1,2	13	1,6	7	0,8
-gušterače C25	38	2,2	23	2,7	15	1,7
- <i>dišnih i organa prsnog koša C30-C39</i>	145	8,5	98	11,7	47	5,5
-grkljana (larinksa) C32	14	0,8	14	1,7	-	0,0
-dušnika (traheje), dušnica (bronha) i pluća C33-C34	130	7,7	83	9,9	47	5,5
- <i>kosti i zglobove hrskavice C40-C41</i>	2	0,1	2	0,2	-	0,0
- <i>melanom i ostale zloćudne novotvorine kože C43-C44</i>	46	2,7	33	3,9	13	1,5
-melanom kože C43	13	0,8	8	1,0	5	0,6
- <i>mezotelijarnog i mekog tkiva C45-C49</i>	17	1,0	10	1,2	7	0,8
- <i>dojke C50</i>	141	8,3	-	0,0	141	16,4
- <i>ženskih spolnih organa C51-C58</i>	68	4,0			68	7,9
-stidnice (vulve) C51	3	0,2			3	0,3
-vrata maternice (cerviksa) C53	8	0,5			8	0,9
-tijela i nespecificiranog dijela maternice C54-C55	32	1,9			32	3,7
-jajnika (ovarija) C56	24	1,4			24	2,8
- <i>muških spolnih organa C60-C63</i>	45	2,7	45	5,4		
-kestenjače (prostate) C61	37	2,2	37	4,4		
- <i>urinarnog sustava C64-C68</i>	140	8,3	114	13,6	26	3,0
-bubrega, osim bubrežne zdjelice C64	16	0,9	13	1,6	3	0,3
-mokraćnoga mjehura C67	122	7,2	99	11,8	23	2,7
- <i>oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72</i>	24	1,4	16	1,9	8	0,9
-mozga C71	23	1,4	15	1,8	8	0,9
- <i>štitnjače i ostalih žlijezda s unut. izlučivanjem C73-C75</i>	16	0,9	5	0,6	11	1,3
- <i>nedovoljno definir., sekund.i nespecif. sijela C76-C80</i>	98	5,8	58	6,9	40	4,7
- <i>limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96</i>	112	6,6	59	7,0	53	6,2
Novotvorine in situ D00-D09	6	0,4	3	0,4	3	0,3
Dobroćudne novotvorine D10-D36	220	13,0	42	5,0	178	20,7
Novotvorine nesigurne i nepoznate prirode D37-D48	190	11,2	72	8,6	118	13,7

* Opća bolnica Pula i stacionari Istarskih domova zdravlja

Broj hospitalizacija zbog novotvorina kao i zbog zloćudnih novotvorina raste s dobi, odnosno nakon 50-te godine, osim kod žena (nakon 40-te). U dobi iznad 60 godina je 1.210 ili 71,3% hospitaliziranih zbog novotvorina, 530 ili 61,7% žena te 680 ili 81,2% muškaraca.

U dobi iznad 60 godina je 996 ili 77,8% hospitaliziranih zbog zloćudnih novotvorina, 410 ili 73,2% žena te 586 ili 81,4% muškaraca.

Slika 1 - Hospitalizacije zbog zloćudnih novotvorina u Istarskoj županiji u 2022. godini po dobi i spolu

Novotvorine kao skupina bolesti čine 12,7% uzroka **hospitalizacije stanovništva s prebivalištem u Istarskoj županiji u zdravstvenim ustanovama u RH**. Zloćudne novotvorine čine 9,7% uzroka hospitalizacija istarskog stanovništva u RH.

Prema podacima HZJZ-a, u bolnicama u RH zbog novotvorina bilo je 3.701 hospitalizacija (stacionarno liječenje) (18,9/1.000 stanovnika).

Zbog novotvorina hospitalizirano je u RH nešto više muškaraca (50,7%) iz IŽ nego žena, a više muškaraca (54,1%) hospitalizirano je i zbog zloćudnih novotvorina.

Vodeće podskupine dijagnoza kod stanovništva IŽ hospitaliziranog u RH zbog novotvorina su zloćudne novotvorine (76,5% hospitaliziranih zbog novotvorina), novotvorine nesigurne i nepoznate prirode (13,2%), dobroćudne novotvorine (9,7%), te novotvorine in situ (0,6%). Među hospitaliziranim iz IŽ najčešće zloćudne novotvorine bile su probavnih organa (22,0% u ukupno hospitaliziranim zbog novotvorina), dojke (8,3%), nedovoljno definiranih, sekundarnih i nespecificiranih sijela (7,6%), limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva (7,0%) te dišnih i organa prsnog koša (6,9%).

Muškarci iz IŽ najčešće su u RH hospitalizirani zbog zloćudnih novotvorina: probavnih organa (27,0%) – najčešće debelog, završnog crijeva i anusa (19,1% u ukupnim hospitalizacijama), urinarnog sustava (10,2%) – najčešće mokraćnog mjehura (7,7%), dišnih i organa prsnog koša (9,5%) – najčešće traheje, bronha i pluća (6,9%), nedovoljno definiranih, sekundarnih i nespecificiranih sijela (9,3%) te limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva (6,9%).

Žene iz IŽ su najčešće hospitalizirane zbog zloćudnih novotvorina: probavnih organa (16,8%) – najčešće debelog, završnog crijeva i anusa (11,1% u ukupnim hospitalizacijama), dojke (16,7%), ženskih spolnih organa (9,5%) – najčešće jajnika (4,3%), limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva (7,0%) te nedovoljno definiranih, sekundarnih i nespecificiranih sijela (5,9%).

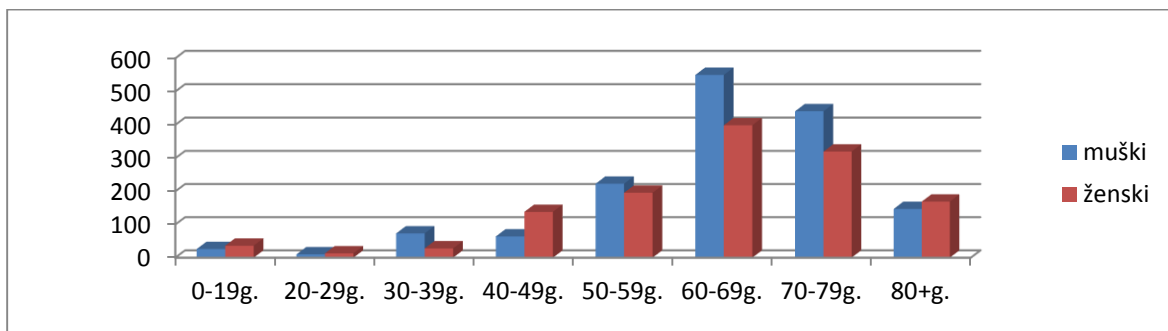
Tablica 5 - Hospitalizacije stanovništva IŽ zbog novotvorina u svim bolnicama u RH u 2022. godini po spolu

NAZIV DIJAGNOZE	Ukupno	%	Muški	%	Ženski	%
SVEUKUPNO C00-D48	3.701	100,0	1.876	100,0	1.825	100,0
Zloćudne novotvorine C00-C97:	2.833	76,5	1.534	81,8	1.299	71,2
- <i>usne, usne šupljine i ždrijela C00-C14</i>	96	2,6	85	4,5	11	0,6
- <i>probavnih organa C15-C26</i>	813	22,0	506	27,0	307	16,8
-jednjaka C15	21	0,6	19	1,0	2	0,1
-želuca C16	87	2,4	42	2,2	45	2,5
-debelog crijeva (kolona) C18	277	7,5	184	9,8	93	5,1
-rektosigmoidnog prijelaza, završnog debelog crijeva (rektuma) čmara (anusa) i analnog kanala C19-C21	283	7,6	174	9,3	109	6,0
-jetre i intrahepatičnih žučnih vodova C22	47	1,3	34	1,8	13	0,7
-gušterače C25	69	1,9	37	2,0	32	1,8
- <i>dišnih i organa prsnog koša C30-C39</i>	256	6,9	178	9,5	78	4,3
-grkljana (larinksa) C32	47	1,3	46	2,5	1	0,1
-dušnika (traheje), dušnica (bronha) i pluća C33-C34	204	5,5	129	6,9	75	4,1
- <i>kosti i zglobove hrskavice C40-C41</i>	22	0,6	10	0,5	12	0,7
- <i>melanom i ostale zloćudne novotvorine kože C43-C44</i>	75	2,0	53	2,8	22	1,2
-melanom kože C43	22	0,6	16	0,9	6	0,3
- <i>mezotelijal. i mekog tkiva C45-C49</i>	56	1,5	19	1,0	37	2,0
- <i>dojke C50</i>	307	8,3	3	0,2	304	16,7
- <i>ženskih spolnih organa C51-C58</i>	173	4,7			173	9,5
-stidnice (vulve) C51	8	0,2			8	0,4
-vrata maternice (cerviksa) C53	30	0,8			30	1,6
-tijela i nespecificiranog dijela maternice C54-C55	53	1,4			53	2,9
-jajnika (ovarija) C56	78	2,1			78	4,3
- <i>muških spolnih organa C60-C63</i>	119	3,2	119	6,3		
-kestenjače (prostate) C61	97	2,6	97	5,2		
- <i>urinarnog sustava C64-C68</i>	241	6,5	192	10,2	49	2,7
-bubrega, osim bubrežne zdjelice C64	47	1,3	40	2,1	7	0,4
-mokraćnoga mjehura C67	182	4,9	144	7,7	38	2,1
- <i>oka, mozga i ostalih djelova SŽS C69-C72</i>	73	2,0	44	2,3	29	1,6
-mozga C71	63	1,7	41	2,2	22	1,2
- <i>štitnjače i ostalih žlijezda s unut. izlučivanjem C73-C75</i>	63	1,7	21	1,1	42	2,3
- <i>nedovoljno definir., sekund.i nespecif. sijela C76-C80</i>	281	7,6	174	9,3	107	5,9
- <i>limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96</i>	258	7,0	130	6,9	128	7,0
Novotvorine in situ D00-D09	23	0,6	6	0,3	17	0,9
Dobroćudne novotvorine D10-D36	358	9,7	88	4,7	270	14,8
Novotvorine nesigurne i nepoznate prirode D37-D48	487	13,2	248	13,2	239	13,1

Izvor :HZJZ

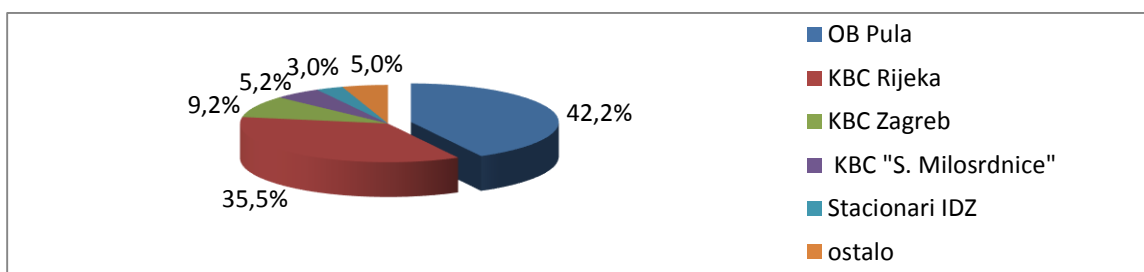
Broj hospitalizacija zbog novotvorina kao i zbog zloćudnih novotvorina raste s dobi, a osobito iznad 40 godina kod žena te iznad 50 godina kod muškaraca. U dobi iznad 60 godina je ukupno 2.499 ili 67,5% hospitaliziranih zbog novotvorina, 61,0% žena, te 73,8% muškaraca.

U dobi iznad 60 godina je 2.026 ili 71,5% hospitaliziranih zbog zloćudnih novotvorina, 888 ili 68,4% žena te 1.138 ili 74,2% muškaraca.

Slika 2 - Hospitalizacije zbog zloćudnih novotvorina u svim bolnicama u RH u 2022. godini po dobi i spolu

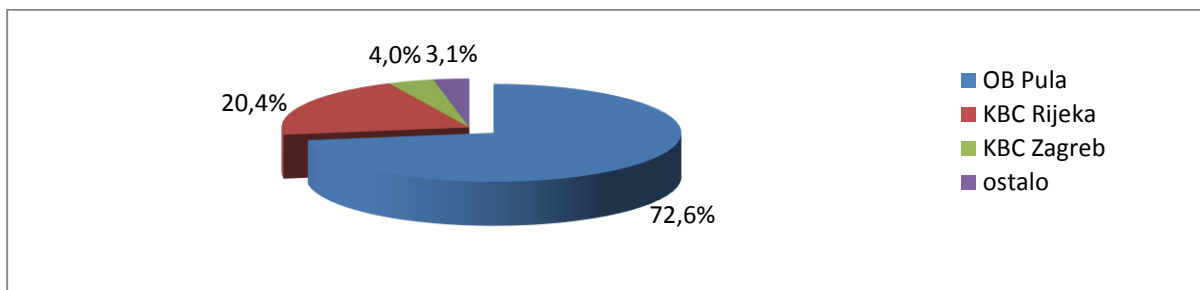
Najviše hospitalizacija pacijenata iz Istarske županije bilo je u 2022. godini u OB Pula (42,2%), KBC-u Rijeka (35,5%), zatim KBC-u Zagreb (9,2%), KBC „Sestre Milosrdnice“ (5,2%) te stacionarima IDZ (3,0%).

Slika 3 - Gravitacija pacijenata (stacionarno liječenje) iz IŽ zbog novotvorina prema stacionarnim ustanovama u 2022. godini

Prema podacima HZJZ-a, u dnevnim bolnicama u RH zbog novotvorina bilo je i 21.474 stanovnika s prebivalištem u Istarskoj županiji.

U dnevnim bolnicama stanovnici IŽ su 2022. godine najčešće koristili OB Pula (72,6%), KBC Rijeka (20,4%) i KBC Zagreb (4,0%).

Slika 4 - Gravitacija pacijenata (dnevna bolnica) iz IŽ zbog novotvorina prema stacionarnim ustanovama u RH u 2022. godini

U IŽ hospitalizirano je 45,2%, a u dnevnim bolnicama 72,6% stanovnika IŽ.

10.2. NOVOOBOLJELI OD RAKA

Prema podacima Registra za rak HZJZ-a 2020. godine (zadnji objavljeni podaci) dijagnosticirano je 1.267 novih bolesnika od raka (invazivni oblici raka bez raka kože), 650 muškaraca (51,5%) i 617 žena (48,5%).

Gruba stopa incidencije za 2020.g. iznosila je 603,9/100.000; 626,0/100.000 za muškarce i 580,7/100.000 za žene. Stope incidencije računane su na službene procjene stanovništva IŽ za 2020. godinu Državnog zavoda za statistiku.

Prema zadnjim podacima Registra za rak HZJZ-a, u RH 2020.g. gruba stopa incidencije je iznosila 573,9/100.000; 626,4/100.000 za muškarce i 524,2/100.000 za žene. (HZJZ, Registar za rak RH. Incidencija raka u Hrvatskoj 2020., Bilten 45, Zagreb, 2022.) Za usporedbe koriste se dobno-standardizirane stope, jer grube stope mogu biti odraz razlika u dobnoj strukturi stanovništva. Dobno- standardizirane stope incidencije računane su na standardno europsko stanovništvo (1976.). Dobno standardizirane stope iznosile su u 2020. godini za IŽ 370,1/100.000, a za RH 377,5/100.000 (HZJZ).

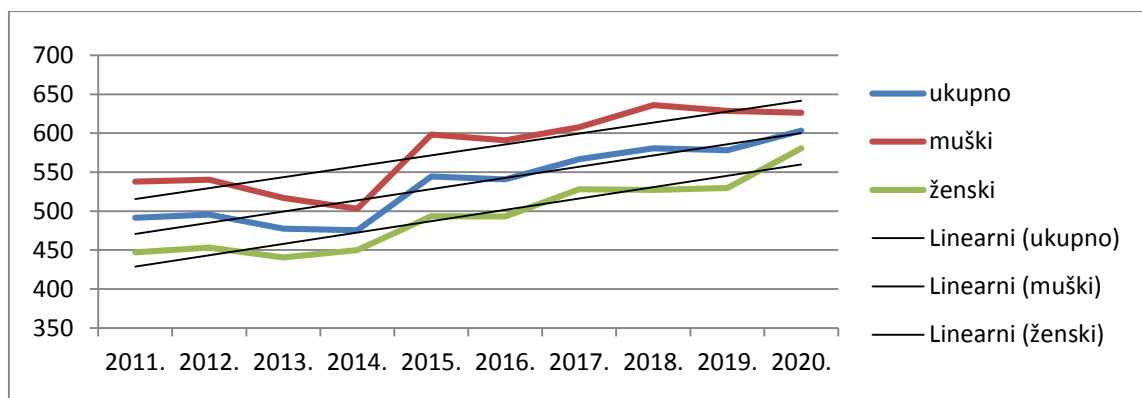
U zadnjem petogodišnjem razdoblju (2016.-2020.) godišnje su od raka oboljevale u prosjeku 1.199,2 osobe, 633,0 muškog i 566,2 ženskog spola. Gruba stopa incidencije (prosjeck 2016.-2020.) iznosila je 574,4/100.000; 618,6/100.000 za muškarce i 531,9/100.000 za žene. Stope za petogodišnji prosjek računane su na procjenu stanovništva DZS-a za središnju godinu na koju se prosjek odnosi.

Tablica 1 - Incidencija raka u Istarskoj županiji u 2020.godini i u prosjeku 2016.-2020.godine

	2020.			2016.-2020.		
	Broj	Grube stope	Dobno standard. stope (EU)	Godišnji prosjek	Grube stope	Dobno standard. stope (EU)
Ukupno rak (C00-C97)	1.267	603,1	370,1	1.199,2	574,4	363,1
-muški	650	626,0	397,9	633,0	618,6	409,8
-ženski	617	580,7	362,0	566,2	531,9	334,5
Rak traheje, bronha i pluća (C33-C34)	197	93,8	55,1	163,4	78,3	47,7
-muški	119	114,6	71,9	108,0	105,6	68,5
-ženski	78	73,4	41,8	55,4	52,1	30,5
Rak kolona, rektuma i anusa (C18-C21)	176	83,8	45,5	178,8	85,6	49,4
-muški	102	98,2	58,5	107,0	104,6	66,4
-ženski	74	69,7	35,6	71,8	67,5	36,3
Rak dojke (ž)(C50)	148	139,3	95,7	127,0	139,3	82,6
Rak prostate (m) (C61)	98	94,4	55,5	99,4	97,1	60,3
Rak vrata maternice (ž) (C53)	23	21,7	17,6	16,8	21,7	12,0
Ca in situ vrata maternice (ž) (D06)	4	3,8	4,6	7,4	7,0	7,7

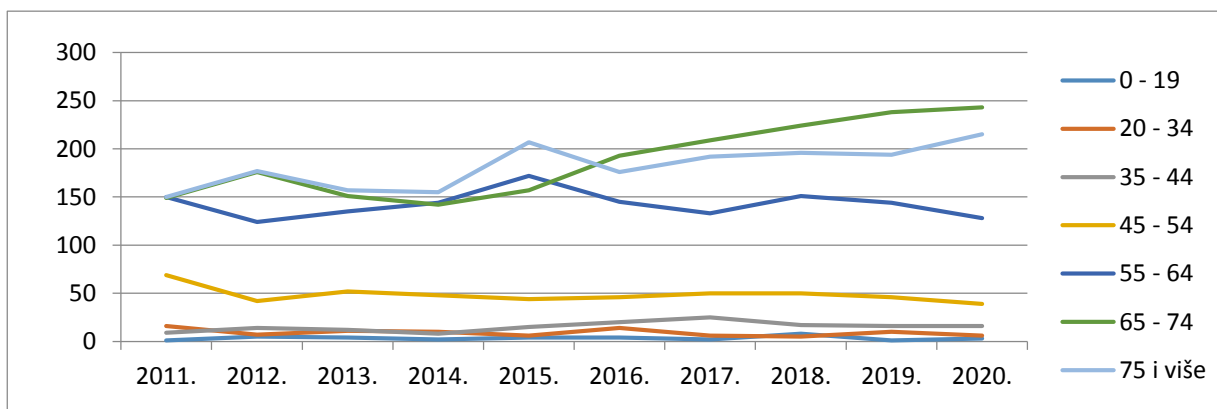
Izvor: prema podacima Registra za rak, HZJZ

Grube stope incidencije raka su u porastu.

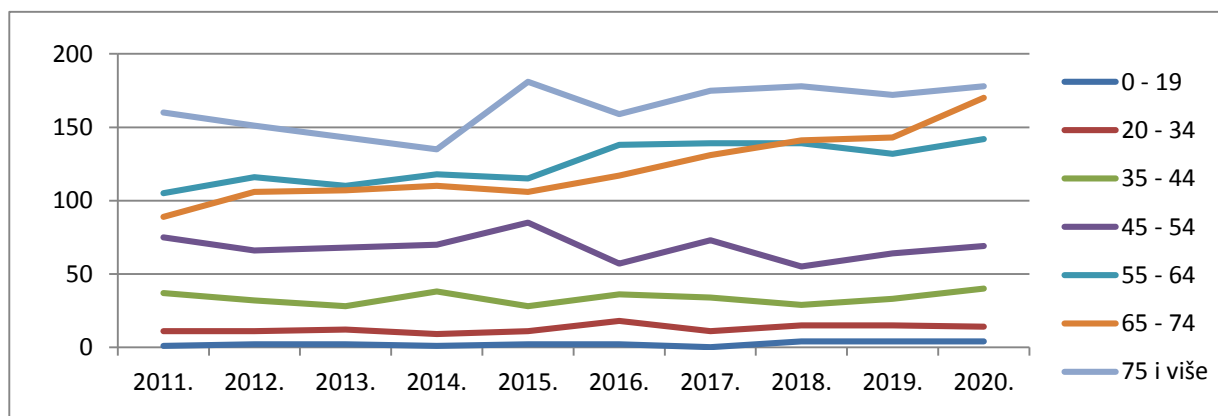

Slika 1 - Incidencija raka u Istarskoj županiji od 2011. do 2020. godine – gruba stopa na 100.000 stanovnika

Broj novooboljelih raste s dobi, osobe iznad 65 godina čine 63,6% novooboljelih (u starijoj dobi 70,5% novooboljelih muškaraca i 56,4% žena) odnosno osobe iznad 55 godina 84,9% novooboljelih (90,2% muškaraca, 79,4% žena).

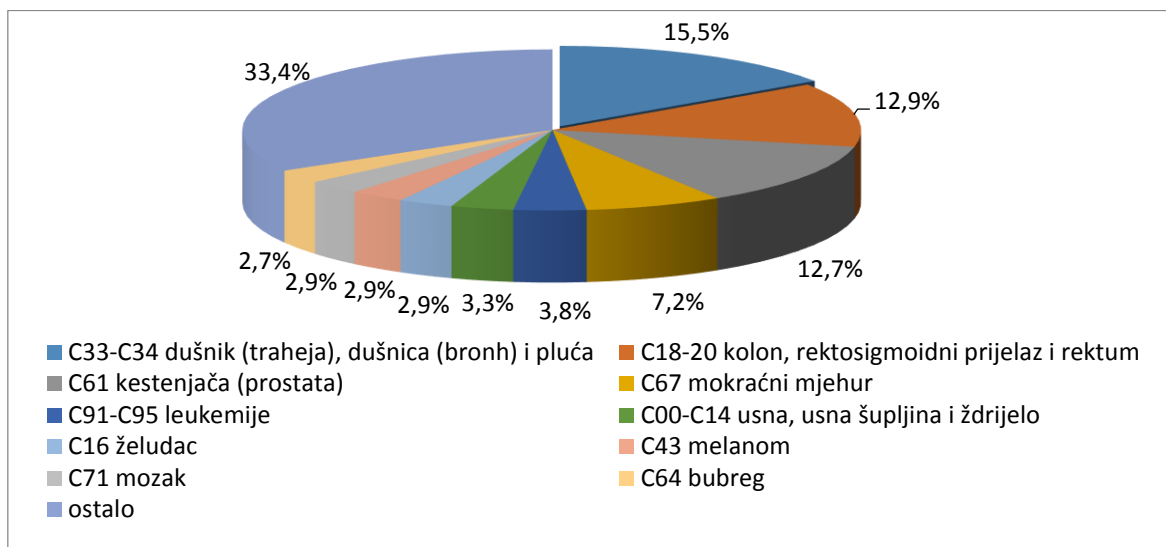

Slika 2 - Novooboljeli od raka (muški spol) po dobnim skupinama 2011. - 2020. godine

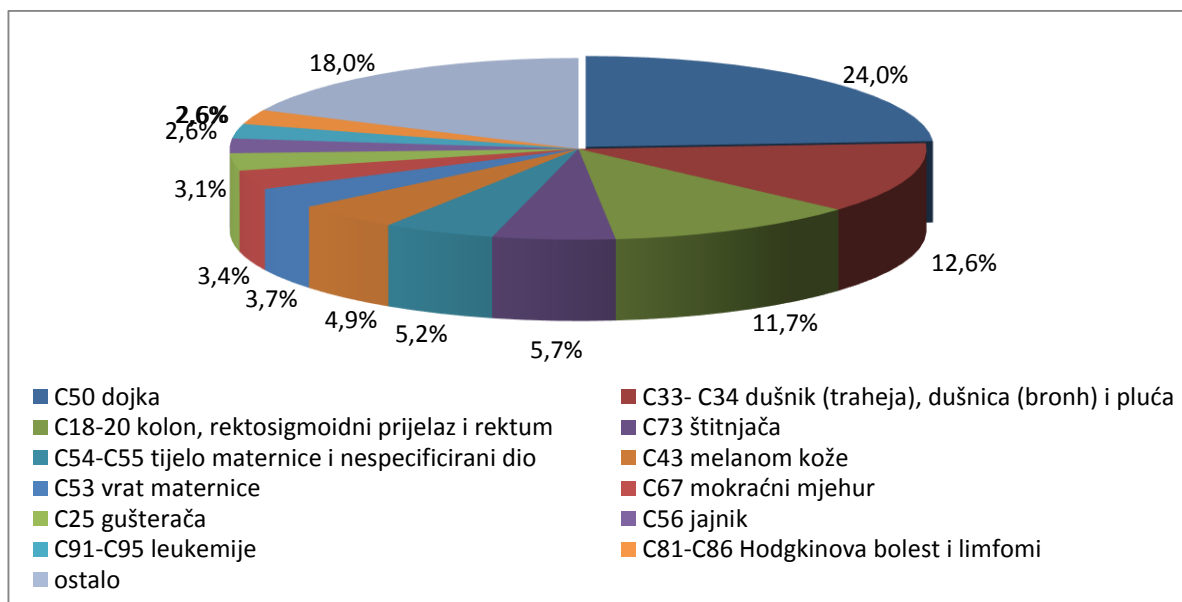
Slika 3 - Novooboljeli od raka (ženski spol) po dobnim skupinama 2011. – 2020. godine

Pet vodećih sijela raka u 2020. g. kod novooboljelih osoba muškog spola u IŽ, koja čine ukupno 61,5% novooboljelih su: bronh i pluća (15,5%), kolon, rektosigmoidalni prijelaz i rektum (12,9%), prostata (12,7%), mokraćni mjehur (7,2%) te leukemije (3,8%).

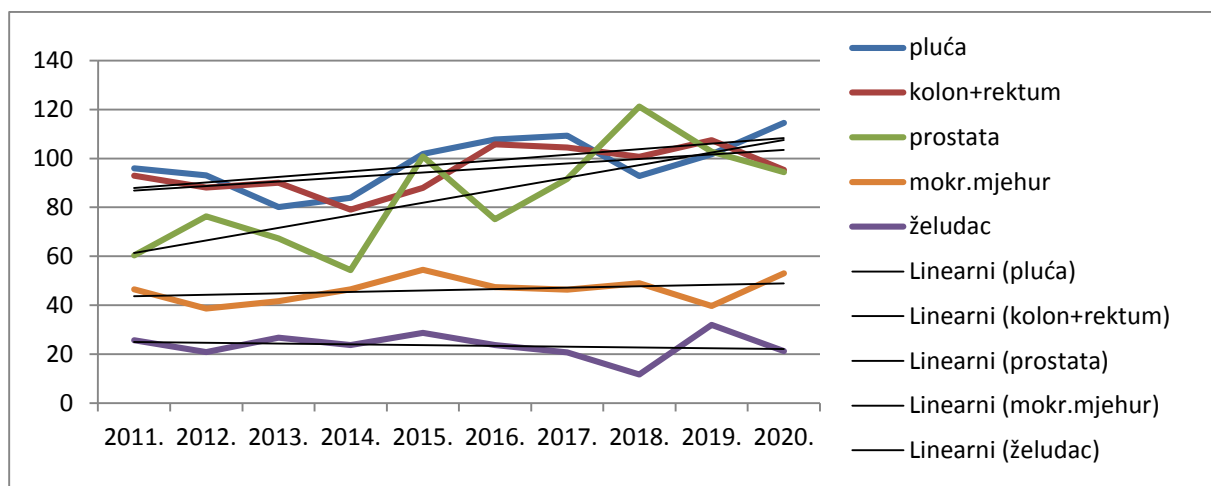
Slika 4 - Deset vodećih sijela raka kod novooboljelih osoba muškog spola u Istarskoj županiji u 2020. godini

Pet vodećih sijela raka u žena, od kojih je oboljelo 59,2% žena, su: dojka (24,0%), traheja, bronh i pluća (12,6%), kolon, rektosigmoidalni prijelaz i rektum (11,7%), štitnjača (5,7%) te tijelo maternice (5,2%).

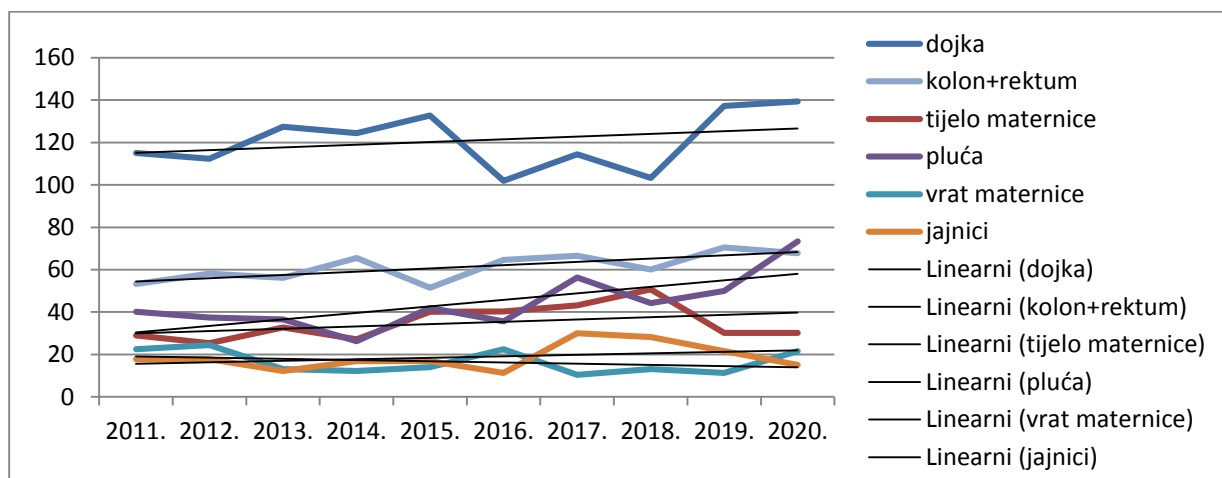
Slika 5 - Deset vodećih sijela raka kod novooboljelih osoba ženskog spola u Istarskoj županiji u 2020. godini

Kod muškaraca su u porastu grube stope incidencije raka prostate, bronha i pluća, mokraćnog mjehura te kolorektalnog raka, dok su stope za rak želudac u blagom padu.

Slika 6 - Incidencija vodećih sijela raka kod osoba muškog spola u Istarskoj županiji – gruba stopa na 100.000

Kod žena su u porastu grube stope incidencije raka pluća, kolorektalnog raka, raka tijela maternice, dojke i vrata maternice, a u padu su za rak jajnika.

Slika 7 - Incidencija vodećih sijela raka kod osoba ženskog spola u Istarskoj županiji – stopa na 100.000

U tablici 2. prikazani su novi slučajevi raka, najčešća sijela raka, ukupno i po spolu.

Tablica 2 - Broj novih slučajeva raka 2020. godine u Istarskoj županiji po najčešćim sijelima i spolu

	Ukupno	%	Muški	%	Ženski	%
Zloćudne novotvorine ukupno C00-C97:	1.267	100	650	100	617	100
- <i>usne, usne šupljine i ždrijele C00-C14</i>	39	3,1	25	3,8	14	2,3
- <i>probavnih organa C15-C26</i>	293	23,1	170	26,2	123	19,9
-jednjaka C15	9	0,7	7	1,1	2	0,3
-želuca C16	34	2,7	22	3,4	12	1,9
-debelog crijeva (kolona) C18	100	7,9	63	9,7	37	6,0
-rektosigmoidnog prijelaza, rektuma, anusa i analnog kanala C19-C21	76	6,0	39	6,0	37	6,0
-jetre i intrahepatičnih žučnih vodova C22	15	1,2	10	1,5	5	0,8
-gušterače C25	34	2,7	15	2,3	19	3,1
- <i>dišnih i organa prsnog koša C30-C39</i>	212	16,7	131	20,2	81	13,1
-grkljana (larinksa) C32	14	1,1	12	1,8	2	0,3
-dušnika (traheje), dušnica (bronha) i pluća C33-C34	197	15,5	119	18,3	78	12,6
- <i>kosti i zglobove hrskavice C40-C41</i>	3	0,2	2	0,3	1	0,2
- <i>melanom kože C43</i>	52	4,1	22	3,4	30	4,9
- <i>mezotelijskog i mekog tkiva C45-C49</i>	17	1,3	12	1,8	5	0,8
-mezoteliom C45	11	0,9	9	1,4	2	0,3
- <i>dojke C50</i>	148	11,7	-	-	148	24,0
- <i>ženskih spolnih organa C51-C58</i>	79	6,2	-	-	79	12,8
-vrata maternice (cerviksa) C53	23	1,8	-	-	23	3,7
-tijela i nespecificiranog dijela maternice C54-C55	32	2,5	-	-	32	5,2
-jajnika (ovarija) C56	16	1,3	-	-	16	2,6
- <i>muških spolnih organa C60-C63</i>	110	8,7	110	16,9	-	-
-kestenjače (prostate) C61	98	7,7	98	15,1	-	-
-sjemenika (testisa) C62	8	0,6	8	1,2	-	-
- <i>urinarnog sustava C64-C68</i>	116	9,2	82	12,6	34	5,5
-bubrega, osim bubrežne zdjelice C64	30	2,4	21	3,2	9	1,5
-mokraćnoga mjehura C67	76	6,0	55	8,5	21	3,4
- <i>oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72</i>	33	2,6	22	3,4	11	1,8
-mozga C71	40	3,2	5	0,8	35	5,7
- <i>štitnjače i ostalih žlijezda s unutarnjim izlučivanjem C73-C75</i>	42	3,3	6	0,9	36	5,8
-štitnjača C73	40	3,2	5	0,8	35	5,7
- <i>nedovoljno definir., sekund.i nespecif. sijela C76-C80</i>	35	2,8	20	3,1	15	2,4
- <i>limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96</i>	88	6,9	48	7,4	40	6,5
-Hodgkinova bolest i limfomi C81-C86	26	2,1	10	1,5	16	2,6
-leukemija C91-C95	45	3,6	29	4,5	16	2,6
Novotvorine in situ D00-D09	35	2,8	12	1,8	23	3,7
- <i>in situ vrata maternice D06</i>	4	0,3	-	-	4	0,6

Izvor: HZZJ, Registar za rak

U tablici 3. prikazani su novi slučajevi i raka, najčešća sijela raka, po spolu i dobi.

Tablica 3 - Broj novih slučajeva raka 2020. godine po dobi, spolu i sijelu

Šifra MKB	Spol	Ukupno	0-19	20-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
Novooboljeli od raka (C00-C97)	uk.	1.267	7	47	29	41	67	104	166	224	189	163	117	113
	m.	650	3	16	6	11	28	47	81	127	116	99	67	49
	ž.	617	4	31	23	30	39	57	85	97	73	64	50	64
- usne, usne šupljine i ždrijela C00-C14	uk.	39	-	-	-	1	3	4	8	7	4	5	2	5
	m.	25	-	-	-	-	2	3	5	4	3	4	1	3
	ž.	14	-	-	-	1	1	1	3	3	1	1	1	2
- probavnih organa C15-C26	uk.	293	-	4	3	2	12	17	39	52	46	48	39	31
	m.	170	-	3	2	1	6	11	24	31	29	26	22	15
	ž.	123	-	1	1	1	6	6	15	21	17	22	17	16
C16 želudac	uk.	34	-	-	1	1	-	4	3	6	6	4	3	6
	m.	22	-	-	-	1	-	3	2	3	4	3	3	3
	ž.	12	-	-	1	-	-	1	1	3	2	1	-	3
C18 debelo crijevo (kolon)	uk.	100	-	2	1	-	4	3	10	20	14	21	15	10
	m.	63	-	1	1	-	2	2	5	15	10	11	11	5
	ž.	37	-	1	-	-	2	1	5	5	4	10	4	5
C19-C21 rektosigmoidnog prijelaza, rektuma, anusa i analnog kanala	uk.	76	-	1	-	-	5	5	10	13	15	9	12	6
	m.	39	-	1	-	-	1	4	4	7	8	6	6	2
	ž.	37	-	-	-	-	4	1	6	6	7	3	6	4
C22 jetra i intrahepatični žučni vodovi	uk.	15	-	-	-	-	-	1	3	3	4	2	2	-
	m.	10	-	-	-	-	-	-	3	2	4	1	-	-
	ž.	5	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	2	-
C25 gušterača	uk.	34	-	1	-	1	1	1	7	3	4	8	3	5
	m.	15	-	1	-	-	1	-	5	1	1	3	-	3
	ž.	19	-	-	-	1	-	1	2	2	3	5	3	2
- dišnih i organa prsnog koša C30-C39	uk.	212	-	2	1	4	15	15	41	43	37	21	19	14
	m.	131	-	-	-	1	10	11	26	26	26	13	12	6
	ž.	81	-	2	1	3	5	4	15	17	11	8	7	8
C32 grkljan (larinks)	uk.	14	-	-	-	1	2	3	2	2	2	-	2	-
	m.	12	-	-	-	1	2	3	2	1	2	-	1	-
	ž.	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
C34 dušnica (bronh) i pluća	uk.	197	-	1	1	3	13	12	39	41	35	21	17	14
	m.	119	-	-	-	-	8	8	24	25	24	13	11	6
	ž.	78	-	1	1	3	5	4	15	16	11	8	6	8
- kosti i zglobove hrskavice C40-C41	uk.	3	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	m.	2	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	ž.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- melanom kože C43	uk.	52	-	2	2	1	2	7	9	7	9	6	5	2
	m.	22	-	2	1	-	-	2	3	3	4	3	3	1
	ž.	30	-	-	1	1	2	5	6	4	5	3	2	1
- mezotelijal. i mekog tkiva C45-C49	uk.	17	1	-	1	-	-	-	-	2	4	2	6	1
	m.	12	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	6	1
	ž.	5	1	-	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-
C45 mezoteliom	uk.	11	-	-	-	-	-	-	-	1	3	2	4	1
	m.	9	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	4	1
	ž.	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
- dojke C50	uk.	148	-	6	12	14	13	15	17	30	11	11	10	9
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	148	-	6	12	14	13	15	17	30	11	11	10	9
- ženskih spolnih organa C51-C58	uk.	79	-	7	3	5	5	14	13	9	8	5	5	5
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	79	-	7	3	5	5	14	13	9	8	5	5	5
C53 vrat maternice (cerviks)	uk.	23	-	6	1	-	3	5	1	4	2	1	-	-
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	23	-	6	1	-	3	5	1	4	2	1	-	-

Tablica 3 - Broj novih slučajeva raka 2020. godine po dobi, spolu i sijelu -nastavak

Šifra MKB	Spol	Ukupno	0-19	20-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
C54-C55 tijelo maternice (korpus) i nespecif. dio	uk.	32	-	1	1	3	1	5	9	2	2	2	4	2
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	32	-	1	1	3	1	5	9	2	2	2	4	2
C56 jajnik (ovarij)	uk.	16	-	-	1	1	1	3	3	1	3	1	1	1
	m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	16	-	-	1	1	1	3	3	1	3	1	1	1
- muških spolnih organa C60-C63	uk.	110	-	4	1	2	1	7	8	23	24	22	11	7
	m.	110	-	4	1	2	1	7	8	23	24	22	11	7
	ž.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C61 kestenjača (prostata)	uk.	98	-	-	-	-	1	6	7	23	24	20	11	6
	m.	98	-	-	-	-	1	6	7	23	24	20	11	6
	ž.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C62 sjemenik (testis)	uk.	8	-	4	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-
	m.	8	-	4	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-
	ž.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- urinarnog sustava C64-C68	uk.	116	-	-	1	1	2	7	18	22	18	18	13	16
	m.	82	-	-	-	1	2	4	10	18	13	17	10	7
	ž.	34	-	-	1	-	-	3	8	4	5	1	3	9
C64 bubreg, osim bubrežne zdjelice	uk.	30	-	-	-	1	1	3	5	5	7	6	-	2
	m.	21	-	-	-	1	1	2	2	5	4	6	-	0
	ž.	9	-	-	-	-	-	1	3	-	3	-	-	2
C67 mokraćni mjehur	uk.	76	-	-	1	-	1	3	12	15	9	11	13	11
	m.	55	-	-	-	-	1	2	7	12	7	10	10	6
	ž.	21	-	-	1	-	-	1	5	3	2	1	3	5
- oka, mozga i ostalih dijelova SŽS C69-C72	uk.	33	-	3	-	1	7	5	1	7	3	4	2	-
	m.	22	-	2	-	1	5	2	-	6	2	4	-	-
	ž.	11	-	1	-	-	2	3	1	1	1	-	2	-
C71 mozak	uk.	40	2	11	4	5	3	6	2	3	3	1	-	-
	m.	5	1	-	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-
	ž.	35	1	11	3	4	3	4	2	3	3	1	-	-
- štitnjače i ostalih žlijezda s unut. izlučivanjem C73-C75	uk.	42	2	12	4	5	3	6	3	3	3	1	-	-
	m.	6	1	1	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-
	ž.	36	1	11	3	4	3	4	3	3	3	1	-	-
C73 štitnjača	uk.	40	2	11	4	5	3	6	2	3	3	1	-	-
	m.	5	1	-	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-
	ž.	35	1	11	3	4	3	4	2	3	3	1	-	-
- nedovoljno definir., sekund. nespecif. sijela C76-C80	uk.	35	-	-	-	1	-	3	3	7	5	5	2	9
	m.	20	-	-	-	1	-	2	2	6	3	2	-	4
	ž.	15	-	-	-	-	-	1	1	1	2	3	2	5
C80 bez specificiranog sijela	uk.	32	-	-	-	1	-	2	3	6	5	5	1	9
	m.	18	-	-	-	1	-	1	2	5	3	2	-	4
	ž.	14	-	-	-	-	-	1	1	1	2	3	1	5
- limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96	uk.	88	3	6	1	4	4	4	6	12	16	15	3	14
	m.	48	2	3	1	3	2	3	3	9	9	6	2	5
	ž.	40	1	3	-	1	2	1	3	3	7	9	1	9
Hodgkinova bolest i limfomi C81-C86	uk.	26	1	2	-	1	-	1	4	3	7	3	1	3
	m.	10	-	-	-	1	-	1	1	2	3	-	1	1
	ž.	16	1	2	-	-	-	-	3	1	4	3	-	2
Leukemije C91-C95	uk.	45	2	2	-	3	3	3	2	7	4	9	1	9
	m.	29	2	1	-	2	2	2	2	6	3	5	1	3
	ž.	16	-	1	-	1	1	1	-	1	1	4	-	6
Novotvorine in situ (D00-D09)	uk.	35	-	3	1	3	2	2	2	7	9	4	1	1
	m.	12	-	1	-	-	-	1	1	3	4	-	1	1
	ž.	23	-	2	1	3	2	1	1	4	5	4	-	-
D06 in situ vrata maternice	uk.	4	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	ž.	4	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-

Izvor: HZJZ, Registar za rak

10.3. UMRILI OD RAKA

Prema DZS-u, u IŽ je u 2022. godini od novotvorina umrlo 724 osoba, 432 muškarca i 292 žena, od toga od zloćudnih novotvorina 716 osoba, 427 (59,6%) muškaraca i 289 žena.

U tablici 1. prikazani su umrli od raka po najčešćim sijelima raka, ukupno i po spolu.

Tablica 1 - Umrli od novotvorina (C00-D48) u Istarskoj županiji u 2022. godini po spolu

NAZIV DIJAGNOZE	Ukupno	%	Muški	%	Ženski	%
UKUPNO NOVOTVORINE C00-D48	724		432		292	
Zloćudne novotvorine ukupno C00-C97:	716	100,0	427	100,0	289	100,0
- <i>usne, usne šupljine i ždrijele C00-C14</i>	21	2,9	15	3,5	6	2,1
- <i>probavnih organa C15-C26</i>	231	32,3	134	31,4	97	33,6
-jednjaka C15	6	0,8	5	1,2	1	0,3
-želuca C16	29	4,1	17	4,0	12	4,2
-debelog crijeva (kolona) C18	79	11,0	44	10,3	35	12,1
-rektosigmoidnog prijelaza, završnog debelog crijeva (rektuma) čmara (anusa) i analnog kanala C19-C21	31	4,3	19	4,4	12	4,2
-jetre i intrahepatičnih žučnih vodova C22	27	3,8	20	4,7	7	2,4
-gušterače C25	41	5,7	21	4,9	20	6,9
- <i>dišnih i organa prsnog koša C30-C39</i>	173	24,2	119	27,9	54	18,7
-grkljana (larinksa) C32	7	1,0	6	1,4	1	0,3
-dušnika (traheje), dušnica (bronha) i pluća C33-C34	166	23,2	113	26,5	53	18,3
- <i>kosti i zglobove hrskavice C40-C41</i>	2	0,3	2	0,5	-	0,0
- <i>melanom i ostale zloćudne novotvorine kože C43-C44</i>	19	2,7	13	3,0	6	2,1
-melanom kože C43	12	1,7	9	2,1	3	1,0
- <i>mezotelijal. i mekog tkiva C45-C49</i>	7	1,0	7	1,6	-	0,0
-mezoteliom C45	7	1,0	7	1,6	-	0,0
- <i>dojke C50</i>	33	4,6	-	0,0	33	11,4
- <i>ženskih spolnih organa C51-C58</i>	35	4,9	-	0,0	35	12,1
-vrata maternice (cerviksa) C53	5	0,7	-	0,0	5	1,7
-tijela i nespecificiranog dijela maternice C54-C55	12	1,7	-	0,0	12	4,2
-jajnika (ovarija) C56	16	2,2	-	0,0	16	5,5
- <i>muških spolnih organa C60-C63</i>	44	6,1	44	10,3	-	0,0
-kestenjače (prostate) C61	43	6,0	43	10,1	-	0,0
- <i>urinarnog sustava C64-C68</i>	54	7,5	42	9,8	12	4,2
-bubrega, osim bubrežne zdjelice C64	24	3,4	21	4,9	3	1,0
-mokraćnoga mjehura C67	29	4,1	21	4,9	8	2,8
- <i>oka, mozga i ostalih djelova SŽS C69-C72</i>	21	2,9	14	3,3	7	2,4
-mozga C71	19	2,7	13	3,0	6	2,1
- <i>štitnjače i ostalih žlijezda s unutrašnjim izlučivanjem C73-C75</i>	-	0,0	-	0,0	-	0,0
-štitnjača C73	-	0,0	-	0,0	-	0,0
- <i>nedovoljno definirana, sekundarni nespecificirana sijela C76-C80</i>	19	2,7	9	2,1	10	3,5
- <i>limfnoga, hematopoeznoga i srodnoga tkiva C81-C96</i>	57	8,0	28	6,6	29	10,0
-Hodgkinova bolest i limfomi C81-C86	23	3,2	11	2,6	12	4,2
-leukemija C91-C95	21	2,9	13	3,0	8	2,8
Ukupno dobroćudne novotvorine (D10-D36)	2		-		2	
- moždane ovojnice (meninge) D32	2		-		2	
Ukupno novotvorine nesigurne i nepoznate prirode (D37-D48)	6		5		1	
-mijelodisplastični sindrom, limfna, hematopoetska i srodna tkiva D46-D48	5		4		1	

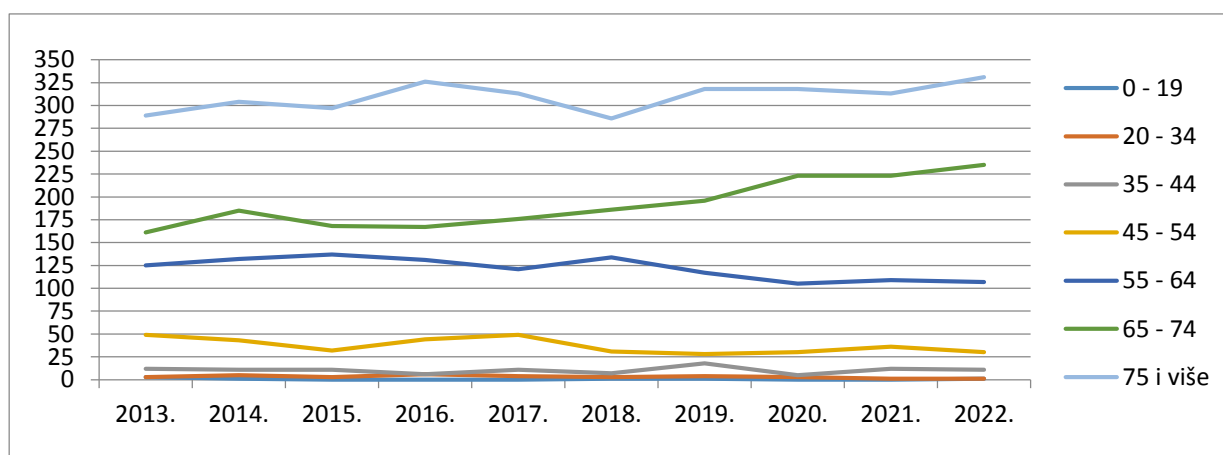
Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Broj umrlih raste s dobi, osobe iznad 65 godina čine 79,1% umrlih od raka, odnosno osobe iznad 75 godina 46,2%.

Tablica 2 - Umrli od raka (C00-C97) po dobnim skupinama 2013. - 2022. godine

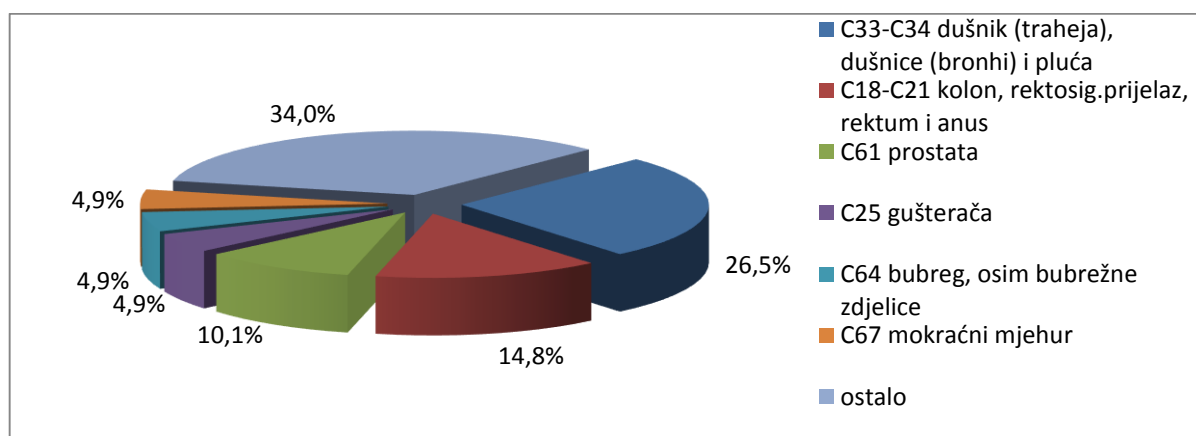
	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
UKUPNO	642	681	648	680	674	648	682	684	694	716
0 - 19	3	1	-	-	-	1	1	-	-	1
20 - 34	3	5	3	6	4	3	4	3	1	1
35 - 44	12	11	11	6	11	7	18	5	12	11
45 - 54	49	43	32	44	49	31	28	30	36	30
55 - 64	125	132	137	131	121	134	117	105	109	107
65 - 74	161	185	168	167	176	186	196	223	223	235
75 i više	289	304	297	326	313	286	318	318	313	331

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

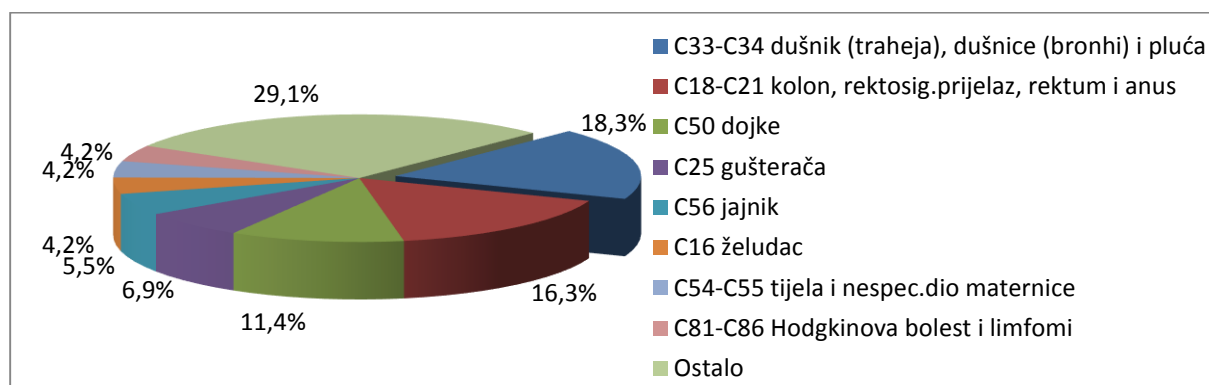
Slika 1 - Umrli od raka po dobnim skupinama 2013. - 2022. godine

Najčešće sijelo raka među umrlim muškarcima u IŽ 2022. godine bio je rak traheje, bronha i pluća (26,5% umrlih muškaraca od raka), zatim kolorektalni rak (14,8%), rak prostate (10,1%), rak gušterače, rak bubrega odnosno rak mokraćnog mjehura (po 4,9%).

Slika 2 - Pet vodećih malignih bolesti - uzroka smrti osoba muškog spola u Istarskoj županiji u 2022. godini

Najčešće sijelo raka kod umrlih žena je rak traheje, bronha i pluća (18,3%), slijedi kolorektalni rak (16,3%), rak dojke (11,4%), gušterače (6,9%), jajnik (5,5%) te rak želuca, odnosno tijela i nespecificiranog dijela maternice odnosno Hodgkinova bolest i limfomi (po 4,2%).

Slika 3 - Pet vodećih malignih bolesti - uzroka smrti osoba ženskog spola u 2022. godini

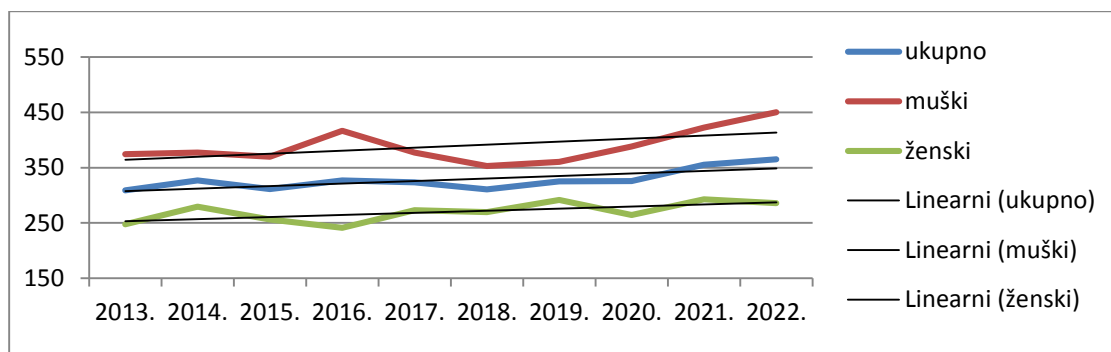
Gruba stopa mortaliteta od raka 2022.godine bila je za IŽ 365,4/100.000; 450,2/100.000 za muškarce i 285,8/100.000 za žene. Prema Registru za rak HZJZ-a, stope mortaliteta za RH za 2020.godinu (zadnji objavljeni podaci) bile su 324,6/100.000 (383,5/100.000 za muškarce i 268,3/100.000 za žene).

Dobno-standardizirane stope mortaliteta iznosile su u 2022. godini za IŽ 183,9/100.000, a za RH za 2020.godinu 185,1/100.000 (HZJZ, Registar za rak RH. *Incidencija raka u Hrvatskoj 2020., Bilten 45, Zagreb, 2022.*).

U zadnjem petogodišnjem razdoblju (2017.-2021.) godišnje je od raka umiralo u prosjeku 684,8 osoba, 392,4 muškog i 292,4 ženskog spola. Gruba stopa mortaliteta (prosjeck 2018.-2022.) iznosila je 350,8/100.000; 415,3/100.000 za muškarce i 290,2/100.000 za žene.

Tablica 3 - Mortalitet od raka u 2022.godini i u prosjeku 2018.- 2022.godine

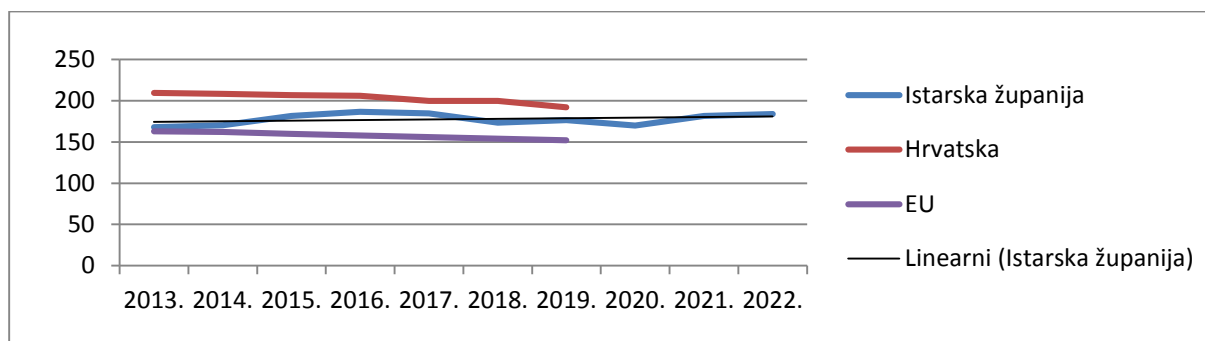
	2022.			2018.-2022.		
	Broj	Grube stope	Dobno standard. stope (EU)	Godišnji prosjek	Grube stope	Dobno standard. stope (EU)
Ukupno rak (C00-C97)	716	365,4	183,9	684,8	350,8	180,3
-muški	427	450,2	255,7	392,4	415,3	239,1
-ženski	289	285,8	129,8	292,4	290,2	136,5
Rak traheje, bronha i pluća (C33-C34)	166	84,7	45,7	151,8	77,7	42,7
-muški	113	119,2	68,6	98,6	104,4	61,1
-ženski	53	52,4	26,2	53,2	52,8	27,7
Rak kolona, rektuma i anusa (C18-C21)	110	56,2	26,8	104,6	53,6	25,5
-muški	63	66,4	36,2	62,6	66,2	36,5
-ženski	47	46,5	20,6	42,0	41,7	17,2
Rak dojke (ž)(C50)	33	32,6	15,2	38,6	38,3	19,8
Rak prostate (m) (C61)	43	45,3	22,9	42,8	45,3	22,9
Rak vrata maternice (ž) (C53)	5	4,9	3,6	5,2	5,2	3,0

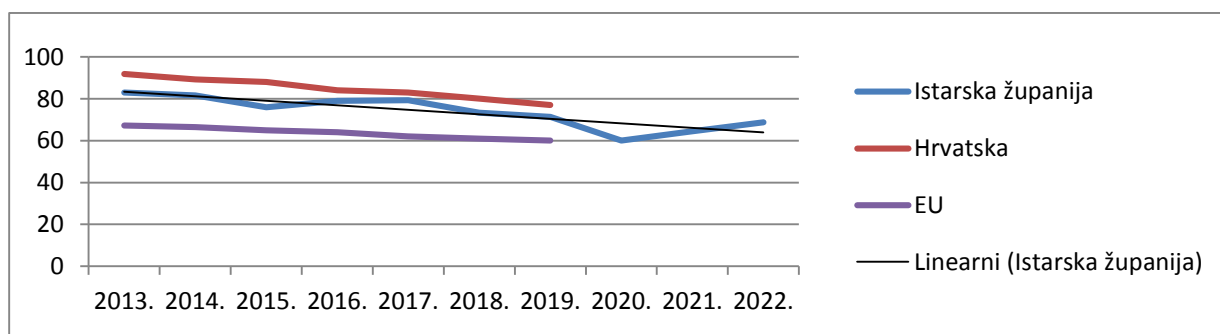
Slika 4 - Mortalitet od raka u Istarskoj županiji od 2013. do 2022. godine – gruba stopa na 100.000 stanovnika

Dobno-standardizirane stope smrtnosti pružaju mogućnost usporedbe među područjima s različitim dobnim sastavom stanovništva koji bi mogao utjecati na naše zaključivanje o pojavnosti određenih bolesti pa tako i uzroka smrti. Stope za IŽ su računate od 2012.-2020. prema Procjeni broja stanovnika DZS-a, za 2021.g. na Popis 2021.g., a za 2022. prema Procjeni. Stope za RH i EU preuzete su od *European Health Information Gateway*, *WHO Regional Office for Europe* (link <https://gateway.euro.who.int/en/hfa-explorer/>). Za standardizaciju je korišteno standardno europsko stanovništvo 1976. (koje koristi i WHO).

Dobno-standardizirane stope smrtnosti od zloćudnih novotvorina za ukupnu dob i za dob 0- 64 godina nešto su niže od stopa RH, a veće od EU.

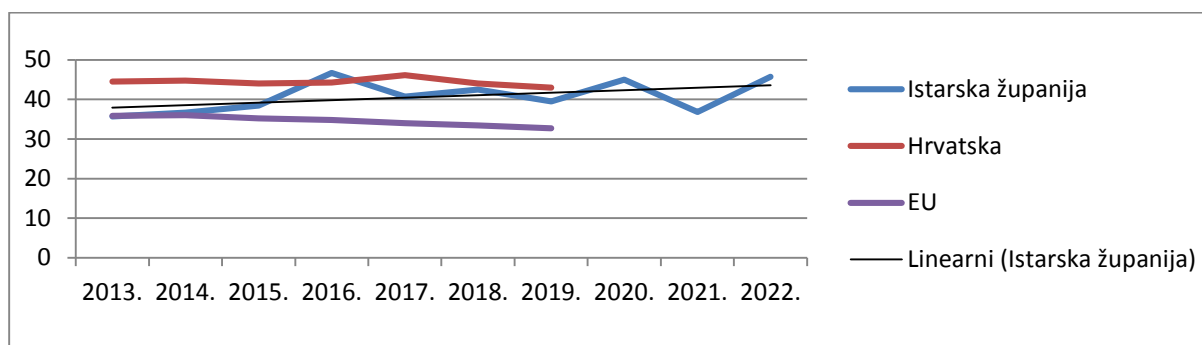

Slika 5 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od zloćudnih novotvorina, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

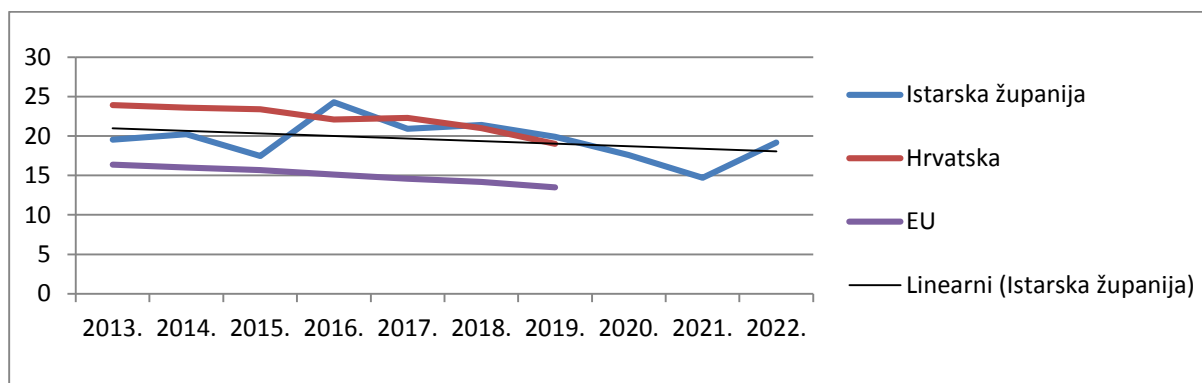

Slika 6 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od zloćudnih novotvorina, na 100.000 stanovnika (0-64 godine)

Stope za rak traheje, bronha i pluća (ukupna dob i dob 0-64 godina) su bliske RH, a više od EU.

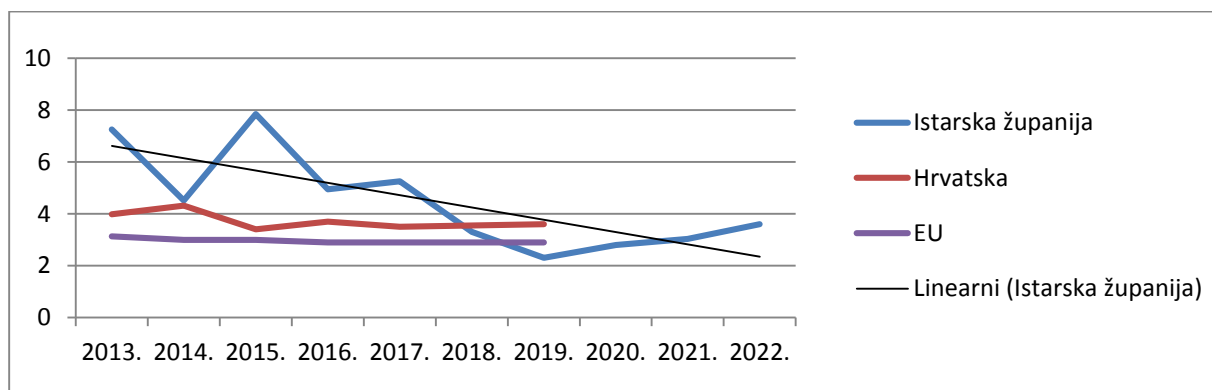

Slika 7 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka traheje, bronha i pluća, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

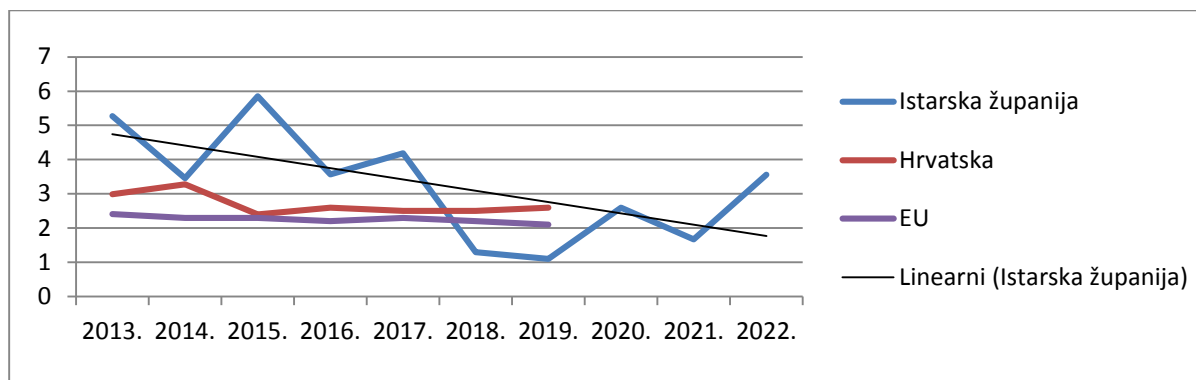

Slika 8 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka traheje, bronha i pluća, na 100.000 stanovnika (0-64 godine)

Kod raka vrata maternice stope (ukupna dob i dob 0-64 godina) su bliske RH i EU.

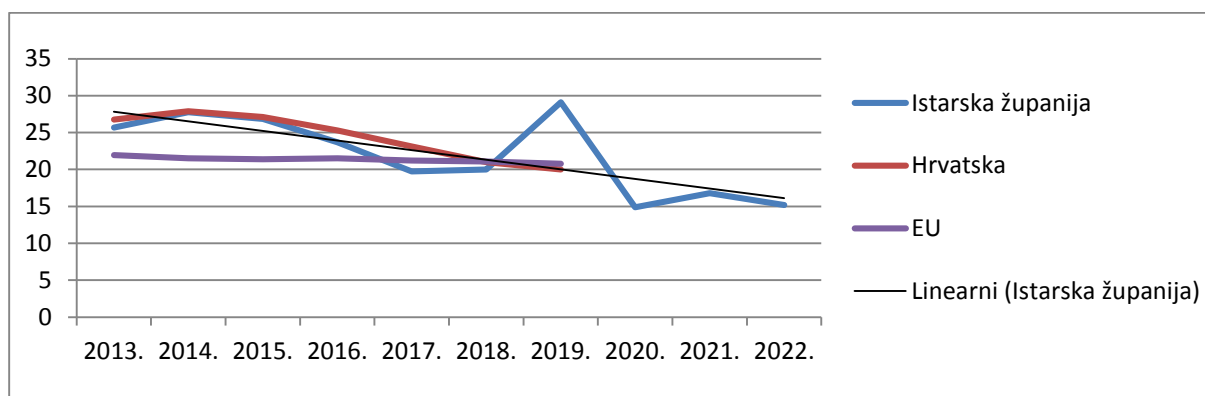

Slika 9 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka vrata maternice, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

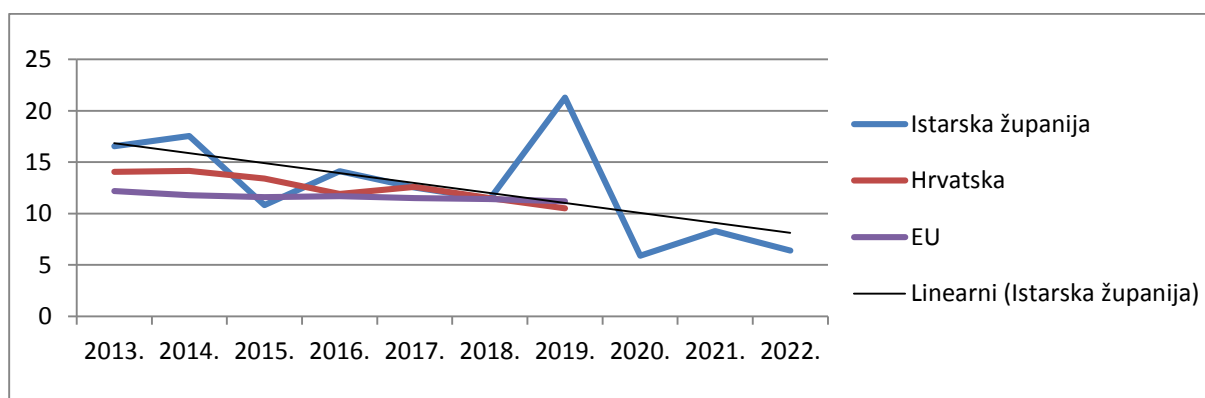

Slika 10 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka vrata maternice, na 100.000 stanovnika (0-64 godine)

Kod raka dojke stope (ukupna dob i 0-64 g.) su bliske stopama RH i EU.

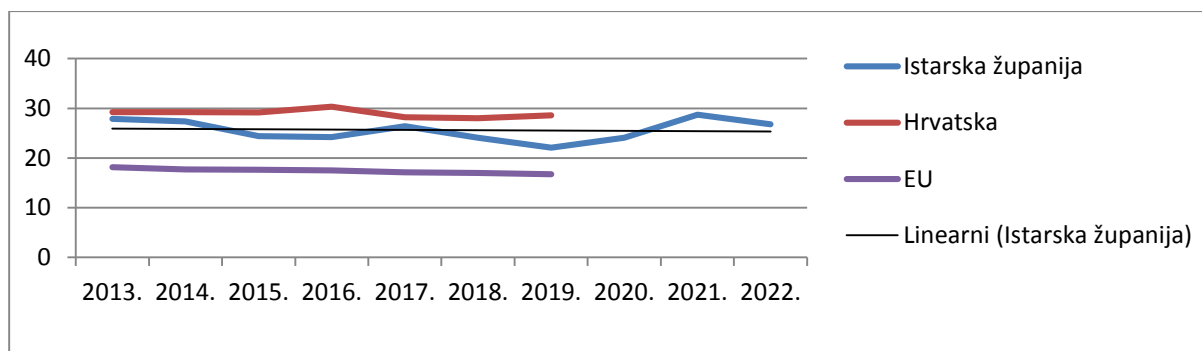

Slika 11 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka dojke žena, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

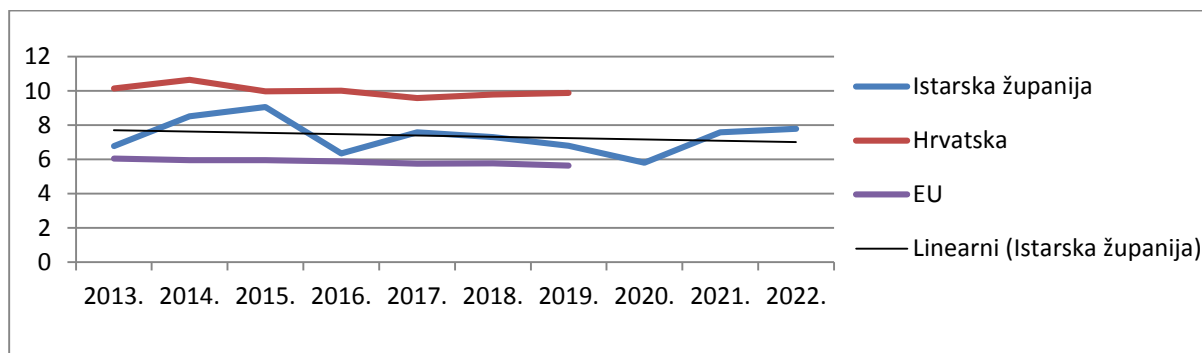

Slika 12 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka dojke žena, na 100.000 stanovnika (0-64 godina)

Za kolorektalni rak (ukupna dob i 0-64 g.) stope su više od EU i nešto niže od RH.

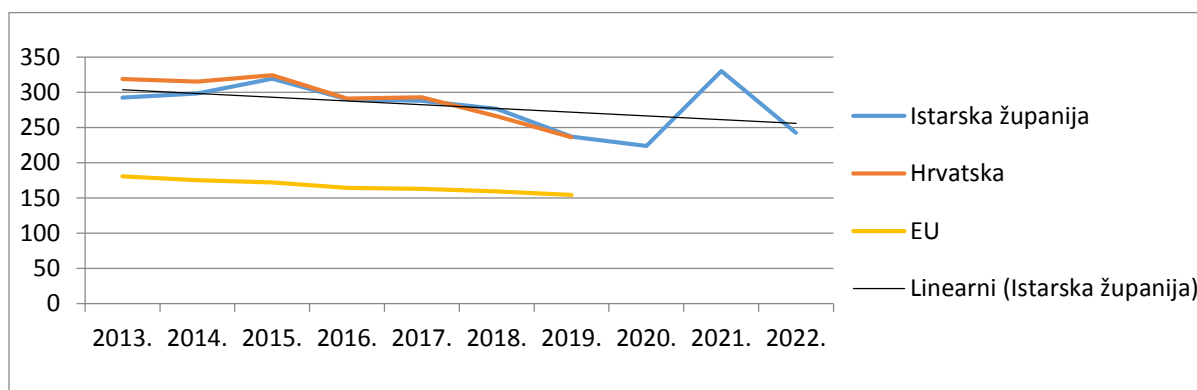

Slika 13 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka kolona, rektuma i anusa, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

Slika 14 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti od raka kolona, rektuma i anusa, na 100.000 stanovnika (0-64 godine)

Stope za bolesti vezane uz pušenje (obuhvaćaju rak usne šupljine, ždrijela, jednjaka, grkljana i pluća, srčani infarkt, kroničnu ishemičnu bolest srca, cerebrovaskularne bolesti, kronične bolesti donjeg dišnog sustava) su veće za IŽ i RH u odnosu na EU.

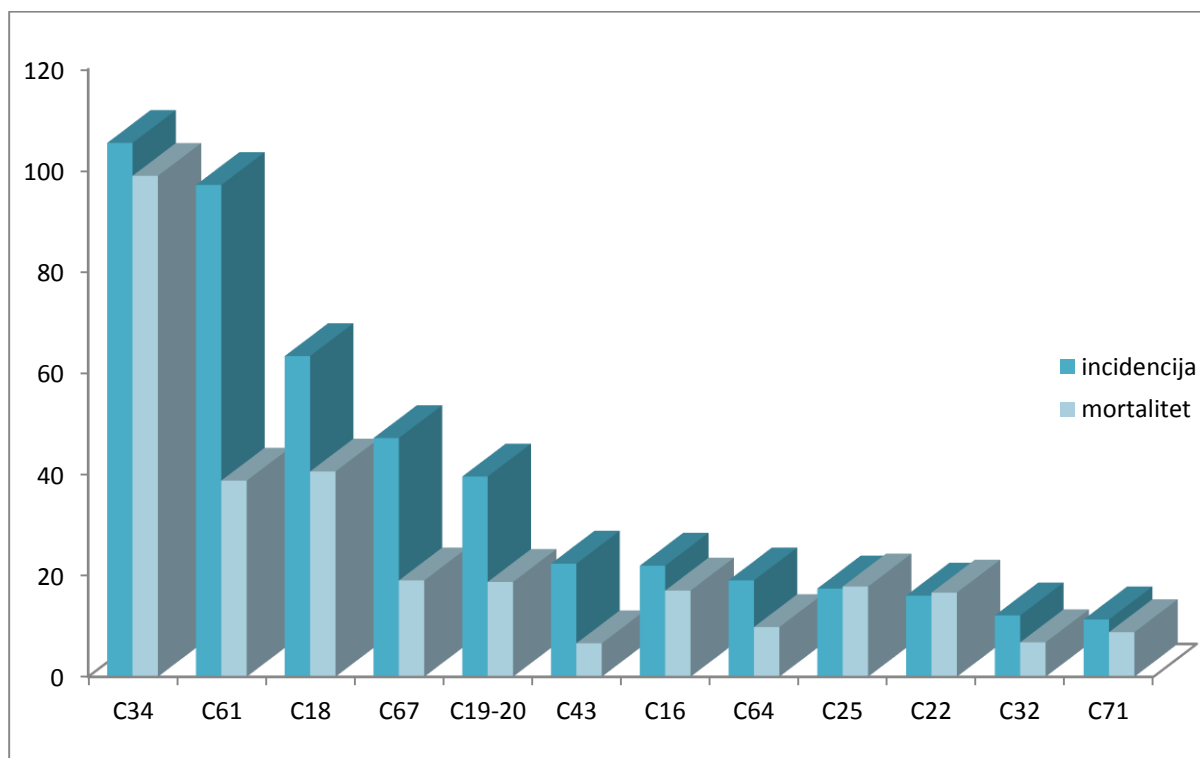

Slika 15 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti bolesti vezanih uz pušenje*, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

* C01-02, C05-07, C09-10, C12-15, C32, C34, I21-22, I25, I60-64, I67, I69, J42, J44-45

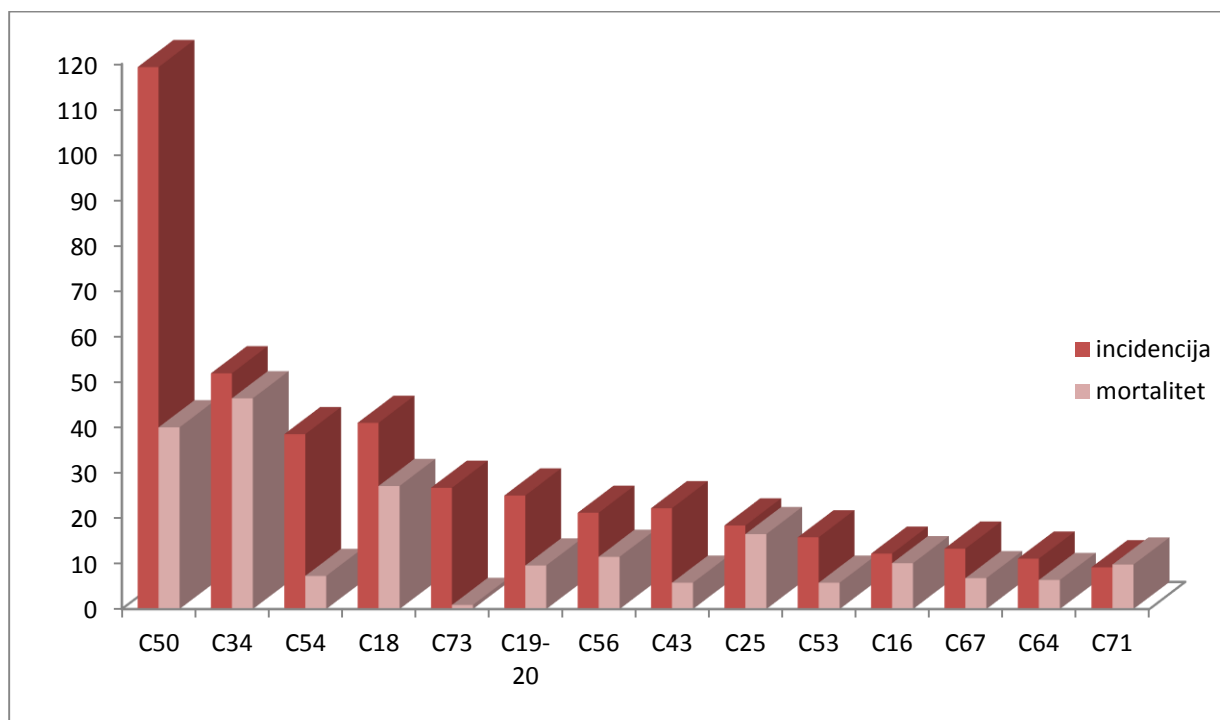
Omjer smrti zbog raka i novih slučajeva raka (prosjek 2016.-2020.godine) bio je 0,56 (muški 0,63 i ženski 0,49). Poželjna vrijednost omjera je ispod 0,45, a prihvatljiva ispod 0,5.

Visoki omjer umrlih u odnosu na novooboljele uočljiv je kod muškaraca posebno za rak jetre (1,04), gušterače (1,02), bronha i pluća (0,94), mozga (0,78), želuca (0,78), debelog crijeva (0,64), grkljana (0,56) i rak bubrega (0,52). Kod muškaraca poželjna je vrijednost ostvarena za prostate (0,40), mokraćnog mjehura (0,40) i melanoma (0,30), a prihvatljiva vrijednost rektosigmoidnog prijelaza i rektuma (0,47).

Slika 16 - Vodeća sijela raka kod novooboljelih osoba muškog spola iz IŽ - incidencija i mortalitet (prosjek 2016.-2020. godina) – stopa na 100.000

Visoki omjer umrlih u odnosu na novooboljele kod žena vidljiv je za rak mozga (1,07), gušterače (0,90), bronha i pluća (0,89), želuca (0,83), debelog crijeva (0,66), bubrega (0,58), jajnika (0,54) i mokraćnog mjehura (0,51). Kod žena poželjna je vrijednost ostvarena za rak rektosigmoidnog prijelaza i rektuma (0,38), vrata maternice (0,37), dojke (0,34), melanoma (0,26), trupa maternice (0,19) i štitnjače (0,03).

Slika 17 - Vodeća sijela raka kod novooboljelih osoba ženskog spola u IŽ – incidencija i mortalitet (prosjeak 2016.-2020. godina) – stopa na 100.000

10.4. NACIONALNI PROGRAMI

10.4.1. RANO OTKRIVANJE RAKA DEBELOG CRIJEVA

Prema podacima iz NPP aplikacije u **petom ciklusu** Nacionalnog programa **ranog otkrivanja raka debelog crijeva** od svibnja 2021. godine do prosinca 2022. godine (ciklus se nastavlja-nepotpuni podaci), Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije (NZZJZIŽ) poslao je 71.586 poziva na uključivanje u Program osobama oba spola rođenima od 1947. do 1971.godine, odazvalo se 30,60% populacije (RH 28,70%).

Testirano je 11.200 uzoraka stolice odnosno 21,53% testiranih (RH 19,06%), od toga je testirano 6.399 žena (23,01%) i 4.801 muškaraca (19,89%). Nalaz je bio pozitivan kod 358 osoba (3,20%), od toga 204 (4,25%) kod muškaraca i 154 (2,41%) kod žena.

Tablica 1 - Odaziv i rezultati obrade uzoraka stolica u 5. ciklusu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva u Istarskoj županiji od svibnja 2021. do prosinca 2022. – nepotpuni rezultati ciklusa

Godište	Ciljana populacija	Poslano poziva	Broj odazvanih	Odaziv2 %	Broj testiranih osoba	% odaziv2 na test	Pozitivan nalaz testa	% pozitivnih
1947.	2.463	2.047	567	34,78	477	28,37	18	3,77
1948.	2.660	2.199	610	35,24	511	28,23	17	3,33
1949.	2.874	2.414	733	36,95	618	30,10	22	3,56
1950.	3.030	2.436	666	33,78	534	27,98	21	3,93
1951.	2.934	2.425	658	33,03	530	28,05	15	2,83
1952.	3.370	2.788	856	36,05	655	29,04	19	2,90
1953.	3.351	2.835	777	32,24	604	26,05	12	1,99
1954.	3.449	2.870	833	33,59	620	27,03	14	2,26
1955.	3.471	2.968	868	33,46	591	27,69	28	4,74
1956.	3.693	2.583	415	20,21	36	13,82	-	0,00
1957.	3.354	2.687	672	28,99	135	21,47	7	5,19
1958.	3.605	3.045	941	35,11	349	26,75	17	4,87
1959.	3.746	3.178	901	33,26	515	24,27	15	2,91
1960.	3.816	3.268	705	27,88	547	20,80	14	2,56
1961.	3.765	3.238	776	29,93	579	21,60	16	2,76
1962.	3.745	3.235	706	27,91	494	19,18	19	3,85
1963.	3.583	3.059	696	29,98	478	20,21	17	3,56
1964.	3.512	3.012	619	27,09	426	17,67	13	3,05
1965.	3.755	3.261	637	26,83	415	16,56	7	1,69
1966.	3.554	3.077	630	27,49	401	17,19	14	3,49
1967.	3.526	3.096	627	29,46	394	16,75	12	3,05
1968.	3.275	2.926	545	28,13	351	15,55	13	3,70
1969.	3.199	2.809	487	27,31	307	14,31	14	4,56
1970.	3.205	2.993	504	31,57	321	13,72	8	2,49
1971.	3.378	3.137	503	29,23	312	13,08	6	1,92
UKUPNO	84.313	71.586	16.932	30,60	11.200	21,53	358	3,20
RH	1.667.353	1.175.135	258.55	28,70	163.063	19,06	4.741	2,91

Izvor: NPP aplikacija

10.4.2. RANO OTKRIVANJE RAKA DOJKE

U 2022.g. u Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke bile su uključene 2 mamografske jedinice i to na lokalitetima: Pazin i Pula.

Tablica 2 - Mamografske jedinice u Istarskoj županiji uključene u Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke u 2022. godini

	MMG jedinica
1.	Dom zdravlja Istarski domovi zdravlja Ispostava Pazin
2.	Bolnica Opća bolnica Pula

U **sedmom ciklusu** Nacionalnog programa **ranog otkrivanja raka dojke** na mamografiju su pozivane žene rođene od 1952. do 1971. godine. Od ožujka 2021. godine do prosinca 2022. godine, NZZJŽ je na mamografski pregled pozvao 28.326 žena. Uvedeno je 14.750 nalaza.

Tablica 3 - Žene pozivane u 7. ciklusu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke u Istarskoj županiji (od ožujka 2021. do prosinca 2022.g.) – nepotpuni ciklus

Godište	Ciljana populacija	Pozvane žene	Uvedenih nalaza	% odaziv²
1952.	1.748	1.402	781	63,30
1953.	1.674	1.363	790	65,05
1954.	1.736	1.398	772	62,52
1955.	1.813	1.498	886	66,90
1956.	1.840	1.468	831	64,20
1957.	1.678	1.352	747	63,01
1958.	1.726	1.386	786	64,14
1959.	1.832	1.478	793	61,13
1960.	1.911	1.516	802	60,45
1961.	1.887	1.452	775	60,94
1962.	1.818	1.456	738	57,96
1963.	1.723	1.389	701	58,51
1964.	1.693	1.322	666	59,02
1965.	1.834	1.502	743	56,80
1966.	1.778	1.417	683	56,48
1967.	1.768	1.480	731	58,66
1968.	1.610	1.299	625	57,83
1969.	1.610	1.276	611	56,30
1970.	1.596	1.417	639	59,98
1971.	1.617	1.455	650	58,38
Ukupno	34.892	28.326	14.750	60,62
RH	699.265	517.524	260.188	57,56

Izvor: NPP aplikacija

